

Aan de gemeenteraad

Domein : Ruimtelijke ontwikkeling
Team : RO - Beleid en Vastgoed
Contactpersoon : Dimitri Druiven

Zaaknummer : Z24 159434
Bijlage(n) :
Verzenddatum : 6 februari 2024

Onderwerp : Meetpunten geluid luchtverkeer

Geachte leden van de raad,

In het collegeprogramma 2022-2026 Heiloo Natuurlijk! wordt de wens beschreven om de overlast door vliegverkeer te objectiveren. De opdracht aan het college is om de metingen in Heiloo te intensiveren door plaatsing van 2-3 extra meetpunten. Het gaat hierbij om metingen van zowel de geluidbelasting als luchtkwaliteit (fijnstof en stikstof). Via deze raadsinformatiebrief informeren wij u over deze opdracht.

Besluit college

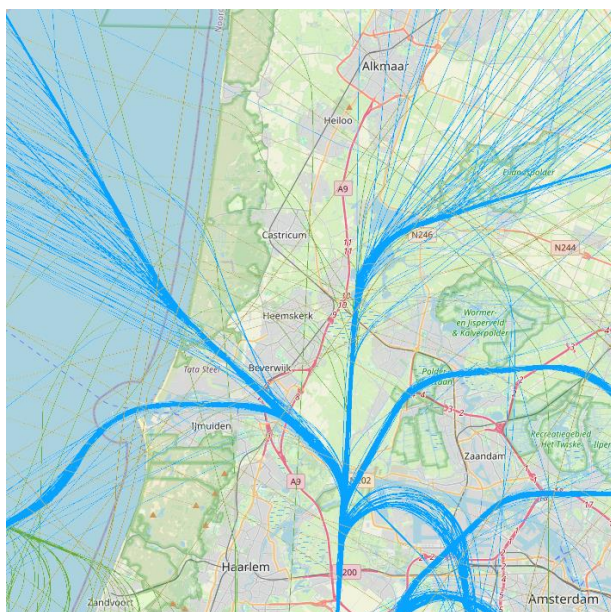
De BUCH-gemeenten worden met betrekking tot vliegverkeer ondersteund door Omgevingsdienst IJmond. Aan uw raad is eerder aangegeven dat voor deze opdracht advies is gevraagd aan Omgevingsdienst IJmond. Het college heeft op 30 januari jongstleden besloten om géén extra meetpunten geluid luchtverkeer te plaatsen in de gemeente Heiloo. Met dit besluit volgt het college het advies op van Omgevingsdienst IJmond zoals hieronder is weergegeven.

Overlast

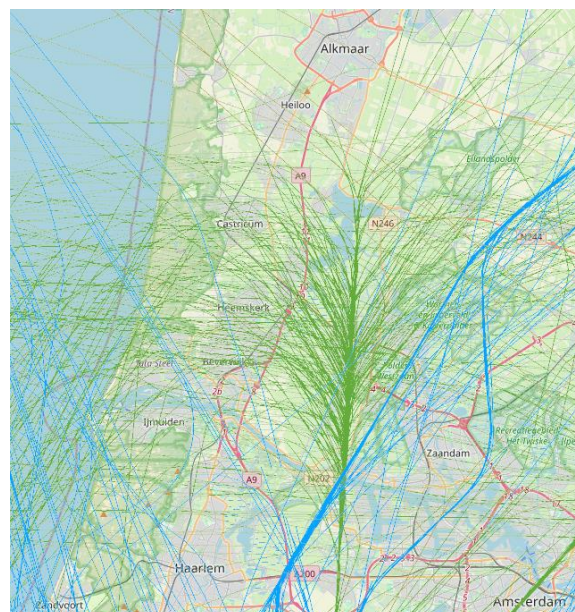
De gemeente Heiloo ligt onder de aan- en uitvliegroute van de Polderbaan. De Polderbaan is, net als de Kaagbaan, een primaire baan. Dat betekent dat zoveel als mogelijk vluchten op deze banen worden afgewikkeld. Dit zogenaamde preferente vliegen zorgt ervoor dat inwoners in de gemeente Heiloo veel overlast ervaren van vliegverkeer.

Vliegroutes Polderbaan

Wanneer de Polderbaan wordt ingezet voor vertrekkend vliegverkeer, gaat dat via vijf vaste uitvliegroutes. Wanneer de Polderbaan wordt ingezet voor landend verkeer, dan gelden geen vaste aanvliegroutes. Vliegverkeer wordt, afhankelijk van het aanbod, verspreid over het gehele gebied van Alkmaar tot en met Haarlem afgehandeld. Onderstaande afbeeldingen laten dat zien.

Overzicht van vertrekkend vliegverkeer op donderdag 16 november 2023
Bron: <https://flighttracking.casper.aero/ams/>

Overzicht van aankomend vliegverkeer op dinsdag 14 november 2023

Anticiperend handhaven

In het Luchthavenverkeerbesluit Schiphol (LVB) staat hoeveel geluid er in totaal toegestaan is voor Schiphol. Ook staat in het LVB hoeveel geluid er maximaal is toegestaan op 35 handhavingspunten rond Schiphol. De Inspectie Leefomgeving & Transport ziet erop toe dat vliegverkeer op jaarbasis niet meer geluid produceert dan toegestaan in de handhavingspunten. Sinds 2015 worden geluidsnormen rond Schiphol echter niet gehandhaafd als overschrijdingen het gevolg zijn van het gebruik van de primaire banen Polderbaan en Kaagbaan. Dit wordt 'anticiperend handhaven' genoemd. Omdat de regels niet zijn vastgelegd, zijn geluidsnormen en de rechtspositie van omwonenden niet goed geregeld. Omwonenden kunnen zich niet beroepen op handhaving. In juni 2022 besloot het kabinet een einde te maken aan deze situatie en weer te gaan handhaven via een experimenteerregeling. Op 14 november 2023 kwam de minister van I&W echter terug op het besluit het anticiperend handhaven te beëindigen. De minister was genoodzaakt een hernieuwde afweging te maken naar aanleiding van de stellingname van de Europese Commissie. Einddoel voor het ministerie van I&W blijft het herstellen van de balans tussen de kwaliteit van de leefomgeving, specifiek voor omwonenden en het belang van een internationale luchthaven voor Nederland.

Metten en berekenen van vliegtuiggeluid

Momenteel wordt de geluidbelasting van vliegverkeer in de Schipholregio zowel gemeten als berekend. De geluidruimte en capaciteitsplanning bij luchtvaart worden gebaseerd op geluidberekeningen. Bij berekeningen worden aannames gebruikt om de werkelijke situatie te benaderen. Mede door de aannames verschilt de berekende hoeveelheid vliegtuiggeluid van de werkelijke hoeveelheid geluid. Een groot manco bij het berekenen is dat er geen aandacht is voor de ervaren vlieghinder.

Vlieggeluid wordt ook gemeten. Geluidmetingen zijn daarbij informierend en hebben geen formele rol. Het meten van vliegtuiggeluid is een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het Rijk maakt daarvoor gebruik van een meetnet. Dit NOMOS-meetnet bestaat uit circa 40 meetpunten binnen de Schipholregio. Rondom Heiloo staan meetpunten in onder meer Heiloo zelf, Assendelft, Castricum, Heemskerk, Limmen, Uitgeest, Velsen-Noord en Velsersbroek. Meer informatie over het NOMOS-meetnet is te vinden op <https://noiselab.casper.aero/ams>.

Naar aanleiding van de nadrukkelijke wens van inwoners en gemeenten om metingen een zwaardere rol te geven is het ministerie gestart met het Programma Meten en Berekenen van Vliegtuiggeluid. Met dit programma wil het ministerie zowel berekeningen als metingen van vliegtuiggeluid verbeteren en beide methodes beter op elkaar afstemmen.

Geen nieuwe meetpunten, maar inzetten op rechtsbescherming

Het college van Heiloo is van mening dat er voldoende beeld is van de impact die luchtvaart heeft op de gemeente en haar inwoners. Dit beeld wordt gevormd door de informatie van het NOMOS-meetnet en de meetpunten in en rondom de gemeente Heiloo, alsook de beschikbare informatie over de vliegroutes en vlieghoogtes via de website OmgevingsInfoSchiphol (<https://flighttracking.casper.aero/ams/>). Het gespreid aanvliegen op de Polderbaan, het ontbreken van normen voor de luchtvaart, de informele rol die meetpunten momenteel hebben en de jaarlijkse kosten voor de plaatsing van een meetpunt van circa € 5.000,-, maakt dat het college niet kiest voor de plaatsing van extra meetpunten, maar ervoor kiest om scherp vinger aan de pols te houden binnen twee ontwikkelingen; de ontwikkeling van een nieuw geluidsstelsel met oog voor rechtsbescherming en de nieuwe luchtruimherziening.

Nieuw geluidsstelsel

Het Ministerie werkt momenteel aan de verkenning van heldere normen voor luchtvaart met als resultaat een nieuw geluidsstelsel. Daarmee moet rechtszekerheid ontstaan voor inwoners. Belangrijk is dat dan ook helderheid is over de mate en vorm van compensatie wanneer normen worden overschreden. Binnen het nieuwe stelsel is er ook aandacht voor hinderbeleving. Momenteel wordt alleen gekeken naar het aantal vluchten en de totale geluidbelasting, maar – zo stellen ook het RIVM en de GGD – er zou ook gekeken moeten worden naar aanvullende criteria die nog beter recht doen aan de daadwerkelijke situatie op een locatie, zoals piekgeluiden, moment van de dag waarop het geluid hoorbaar is en rustmomenten. De verwachting is dat dit stelsel in de eerste helft van 2024 ter consultatie wordt gepubliceerd. Met dit nieuwe stelsel komt er meer aandacht voor hinderbeleving, maar vooral ook rechtsbescherming voor inwoners, omdat zij weten met welke geluidbelasting zij maximaal te maken krijgen. Voor de gemeente Heiloo is het belangrijk dat dan ook helder is op welke compensatie inwoners aanspraak kunnen maken in geval van een overschrijding. Het nieuwe geluidsstelsel is opgenomen in de Uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio en daarmee één van de acties waarin het Rijk samenwerkt met de regio.

Luchtruimherziening

Een tweede actuele ontwikkeling is de nieuwe Luchtruimherziening. De nieuwe luchtruimherziening zal zorgen voor een andere indeling van het luchtruim. In onze regio betekent dat dat vliegtuigen hoger zullen aanvliegen dan nu, zullen dalen met minder motorvermogen en dat vliegtuigen gebruik gaan maken van vaste naderingsroutes. Voor het ministerie is de Luchtruimherziening een kans om veel hinder te verminderen, maar hoe en of dat ook gerealiseerd wordt is afhankelijk van de gekozen vaste routes en de uitwerking van de maatregelen.

Voor de regio is het van belang dat aan de voorkant van het proces helderheid is voor inwoners wat voor maximale geluidbelasting ze mogen verwachten en op welke compensatie ze recht hebben bij overschrijdingen. Bij de realisatie van het nieuwe luchtruim zal – wat de gemeente Heiloo betreft – opnieuw gekeken moeten worden naar het NOMOS-meetnet en kunnen meetpunten beter worden afgestemd op de dan geldende vliegroutes. Momenteel is de planning dat tot en met 2025 de nieuwe indeling verder wordt uitgewerkt, waarna tussen 2026 en 2030 de veranderingen gefaseerd worden ingevoerd.

Meting luchtkwaliteit en stikstof

Recent onderzoek (december 2023), uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, toont aan dat de luchtvaart beperkt bijdraagt aan luchtverontreiniging rondom luchthavens. In de bewoonde gebieden rond Schiphol wordt vermindering van de luchtkwaliteit voor 95% veroorzaakt door andere bronnen dan de luchtvaart. Vanwege het advies om géén geluidsmetpunten te plaatsen is de in het collegeprogramma voorgestelde gecombineerde meting van luchtkwaliteit en stikstof ook niet verder onderzocht. Ook hier zal de gemeente komende jaren aan de bestuurlijke tafels inzetten op het verduurzamen van de luchtvaartsector.

Vervolg

Het college van Heiloo herkent de zorg van veel inwoners over de overlast van vliegverkeer. Via haar samenwerking in de regio Alkmaar-BUCH-Haarlem-IJmond vraagt zij landelijk aandacht voor deze problematiek. Sinds 1 januari 2023 werkt de gemeente Heiloo, via de Bestuurlijke Regie Schiphol interbestuurlijk samen met het Rijk. Binnen deze samenwerking pleit de Bestuurlijke Regie Schiphol onder meer voor het inzetten op het stoppen van het anticiperend handhaven, rechtsbescherming voor haar inwoners via heldere normen voor de luchtvaart, zoals die ook gelden voor weg- en railverkeer, het vastleggen van een nieuw luchthavenverkeerbesluit en de verduurzaming van de luchtvaart. Ook zal de gemeente Heiloo het Rijk oproepen om het meetnet te evalueren en te onderzoeken of nog steeds gebruik wordt gemaakt van de nieuwste technieken om zo een juist beeld te krijgen van de geluidbelasting. Over de voortgang van bovenstaande ontwikkelingen wordt uw raad te zijner tijd nader geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

T. Kemper
gemeentesecretaris

M. ten Bruggencate
burgemeester